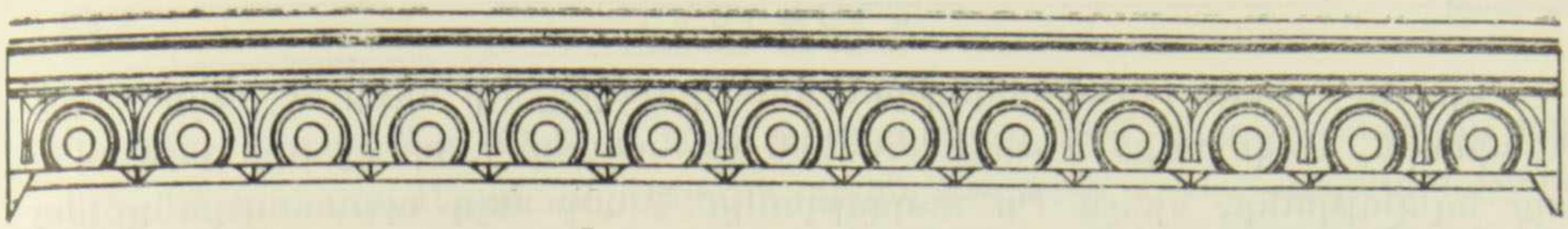

«ՊԱՅԾԱՌԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ»
(10 հուլիսի 1994 թ.)

«Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, Ամէն»:

«Սրբեա Տէր, զմեղուցեալ քո ծառայիցս զգայարանս, և շնորհեա տեսանել զքեզ և լսել զհայրական զձայնն, եթէ դա է Որդի իմ սիրելի» (Շարական):

«Սրբիր, ով Տեր Աստված, մեղուցյալ քո ծառայի զգայարանները և շնորհիր տեսանել Քեզ և լսել Քո Հայրական ձայնը, թե Նա է Իմ սիրելի Որդին»:

Շարականագրի այս խոսքերը հիշեցնում են մեզ այսօրվա տաղավար ա՛յս տոնը, Քրիստոսի Այլակերպության տոնը: Ըստ Ավետարանի, որտեղ մենք կարդում ենք հավասարապես Մատթեոս, Մարկոս և Ղուկաս Ավետարանների մեջ, թե ինչպես Հիսուս մի օր, աղոթելու համար լեռ բարձրանալիս, Իր հետ առավ Իր երեք աշակերտները՝ Սիմեոն Պետրոսին, Զեբեդյան եղբայրներ Հակոբոսին և Հովհաննեսին և բարձրացավ լեռ՝ աղոթելու: Մենք կարծում ենք և հավատում, որ այդ սուրբ լեռը Թաբոր լեռն էր, որտեղ Հիսուս սկսավ աղոթել առ Բարձրյալն Աստված, և աշակերտները հոգնած սկսան մրափել ու քնանալ: Հանկարծ, ինչպես կրկին Ավետարանն ասում է, Հիսուսի դեմքը պայծառացավ, ինչպես արեգակը, և Իր զգեստը դարձավ սպիտակ, ինչպես ձյուն, և դեմքն ու զգեստը փայլում էին այնպես, ինչպես արեգակն էր փայլում. «Եւ լուսաւորեցաւ երեսք նորա իբրև զարեգակն, և հանդերձք նորա եղեն սպիտակ իբրև զլոյս» (ՄՏԹ. ԺԷ 2): Իսկ աշակերտները, տակավին քուն, հանկարծ զարթնեցին և տեսան, որ Քրիստոս Իր դեմքով և զգեստով փայլում է արևի նման, և Իր կողքին կանգնած են Եղիան և Մովսեսը և խոսում են Քրիստոսի վերջին օրերի մասին, որը պիտի պատահի տակավին Իր հրաշափառ մուտքովը Երուսաղեմ: Այնքան հաճելի էր մթնոլորտը, որ Պետրոս, դառնալով մեր Տիրոջ Հիսուս Քրիստոսին, ասաց. «Մեզի համար լավ կլինի երեք տաղավար պատրաստել այստեղ. մին Քեզ, մին Մովսեսի և մյուսը Եղիայի»: Եվ ահա այդ ժամանակ մի ամպ եկավ և ծածկեց երկնակամարը, և ամպի միջից Աստուծո ձայնը կրկնեց այն, ինչ որ ասել էր, երբ Քրիստոս մկրտվում էր Հորդանան գետի մեջ. «Դա է Որդի Իմ սիրելի ընդ որ հաճեցա դմա լուարուք» (ՄՏԹ. ԺԷ 5) («Դա է Իմ սիրելի Որդին, որին Ես հաճեցա, Նրան լսեցեք»):

Ահա, սիրելիներ, այլակերպությունը Քրիստոսի ըստ երեք ավետարանիչների՝ Մատթեոս, Մարկոս և Ղուկաս:

Հիսուս Իր այս այլակերպության վկա դարձրեց Իր երեք աշակերտները՝ Պետրոսին, Հակոբոսին և Հովհաննեսին, և հրամայեց, որ ոչ ոքի չպատմեն այս եղելությունը, մինչև Իր հարությունը: Այսօր այդ պատմությունը մեզ հասած է ավետարանիչներով և Պետրոս առաքյալի իսկ կենդանի վկայությամբ, որ ասում է. «Եւ զայս բարբառ մեք իսկ լուաք եկեալ յերկնից՝ որ ընդ նմա իսկ էաք ի սուրբ լերինն» (Բ ՊԵՏ. Ա 18) («Եվ այս խոսքը մենք իսկ լսեցինք երկնքից եկող, որ Նրա հետ էինք սուրբ լեռան վրա»): Այսինքն՝ Հիսուս որպես մարդ երեսուներեք տարիներ գործեց երկրավոր այս կյանքում, բայց եկավ փաստելու Իր աշակերտներին, որ Ինքը որպես մարդ գործում է այս աշխարհիս վրա, բայց երբեք իրենից չի անջատված աստվածությունը, որովհետև Նա փայլեց արեգակի նման, և ասում են նաև արեգակից ավելի ուժեղ, ինչու չէ, Քրիստոս կարող է փայլի ավելի ուժեղ, քան արեգակը, որովհետև Ինքն է ստեղծիչը արեգակի:

Իսկ մենք՝ մեղավորներս, որպեսզի կարողանանք տեսնել և ընմբռնել ու հասկանալ այդ լույսը, պետք ունենք, ինչպես իմ քարոզի սկզբում ասացի, ըստ շարականագրի խոսքերի. «Ով Աստված, մաքրիր մեր զգայարանները, որպեսզի մենք կարողանանք տեսնել և լսել»: Այո, արտաստվոր աչքեր պետք չեն և ոչ էլ արտաստվոր ականջներ՝ Աստծուն տեսնելու և Աստուծո խոսքերը լսելու, այլ պետք են սրբված և մաքուր զգայարաններ, մեղքից հեռացած, մեղքի կեղտից մաքրված զգայարաններ, որպեսզի մենք կարողանանք տեսնել և զգալ այնպես, ինչպես երեք առաքյալները տեսան և զգացին Թաբոր լեռան վրա: Առաջին նախապայմանը մեղքերից ազատվելն է, առաջին նախապայմանը Աստված տեսնելու և Աստծուց լսելու՝ մեղքերից ձերբազատվելն է: Եվ պատահական չէ, որ մենք այսօր մեր կիրակնօրյա արարողությունը սկսենք հրաժարվելով սատանայից և մեր մեղքերի խոստովանությամբ: Այլապես, ով իր մեղքը չի խոստովանում, ով չի հրաժարվում սատանայից, իրավունք չունի ո՛չ մոտենալու, ո՛չ տեսնելու և ո՛չ էլ լսելու Աստուծո դեմքը կամ Աստուծո խոսքը: Երանի այն մարդուն, որ իր երկրավոր կյանքն ապրում է այնպես, որ հասնում է նրա վախճանին մաքուր զգայարաններով, որով և կարժանանա Աստվածտեսության ու կլսի երկնքի ու երկրի Տիրոջ ձայնը:

Այսօր մեր ժողովրդի համար և՛ Վարդավառ է, և՛ Այլակերպություն, և՛ Պայծառակերպություն: Վարդավառ, Այլակերպություն և Պաճառակերպություն... Մեր Եկեղեցվո հայրերի հրաշագործ իմաստությունը կտեսնենք նաև այս երեք բառերի մեջ: Հայկական դարավոր սովորություն եղած Վարդավառը մեր քրիստոնյա հայրերը չմոռացան, նրա վրա ավելացրին գեղեցիկ և հրաշալի Այլակերպությունն ու Պայծառակերպությունը՝ խառնելով դարավոր ազգայինը ճշմարիտ քրիստոնեականի հետ և տալով նրան գեղեցիկ բառեր, ինչպես այլակերպություն է և պայծառակերպությունը: Բոլոր ազգերը Քրիստոսի Այլակերպությունը հորջորջում են որպես Կերպարանափոխություն, իսկ մենք այն կոչում են Պայծառակերպում՝ տալով ավելի ճշմարիտ, պայծառ ու աստվածային իմաստ: Ահա իմաստությունը մեր հայրերի, որոնք չմոռացան այն, ինչ որ նախաքրիստոնեական էր, զայն խառնեցին միաստվածության ճշմարիտի հետ, որպեսզի մեր Եկեղեցին ճշմարտապես դառնա հայկական և քրիստոնեական: Ով հայ քրիստոնյա է, պետք է ընդունի իր Եկեղեցու հայկականությունը և իր Եկեղեցու քրիստոնեականությունը. հավասարապես չմոռանալ մեկը՝ մյուսի համար: Մեր Եկեղեցու համար այսօր և՛ Վարդավառ է, և՛ Պայծառակերպություն:

Ահա, սիրելիներ, հակիրճ ձեզ Վարդավառի կամ Այլակերպության այս տոնը: Քրիստոսի Այլակերպությունը բացահայտումն է Իր աստվածության: Հոր Աստծու իսկ արտահայտությամբ՝ «Դա է Որդի իմ սիրելի», սիրելի Որդին, որը չարչարվեց, խաչվեց և մահ ճաշակեց մարդկության մեղքերի համար ու, ավելի քան որևէ ժողովուրդ, հայ ժողովուրդը ընդօրինակեց այն՝ ցույց տալով իր ընդունումը և կատարյալ հավատքը «Սիրելի Որդուն» և նրա Աստվածության՝ մի Աստվածություն, որը Տերն է երկնքի ու երկրի, ինչպես սաղմոսերգուն ասում է. «Զհիւսիս և զհարաւ դու արարեր. Թաբոր և Հերմոն յանուն քո ցնծասցեն» («Դու ես ստեղծել հյուսիսն ու հարավը, Թաբորը և Հերմոնը քո անվամբ են ցնծում»): Քրիստոսն է աշխարհի տերն ու տիրակալը, Ինքն է ստեղծիչը և Ինքն է կերտիչը ամեն ինչի: Այսօր, որպես Իր ժողովուրդը, որը փնտրում է արդարություն և խաղաղություն, մեր աղոթքն է և աղաչանքը, սաղմոսերգուի հետևողությամբ Ո՜վ Տեր Աստված, տուր արդարություն և խաղաղություն Մռավյան լեռներից մինչև քառագագաթ Արագածը և Մասյաց լեռներից մինչև սեգ Սիփանը: «Լերինք ցնծասցեն առաջի Տեառն, զի գայ և զատեալ է Տէր զի դատել զերկիր: Դատէ զաշխարհս արդարութեամբ, և զժողովուրդս իւր ուղղութեամբ»: ԱՄԵՆ:
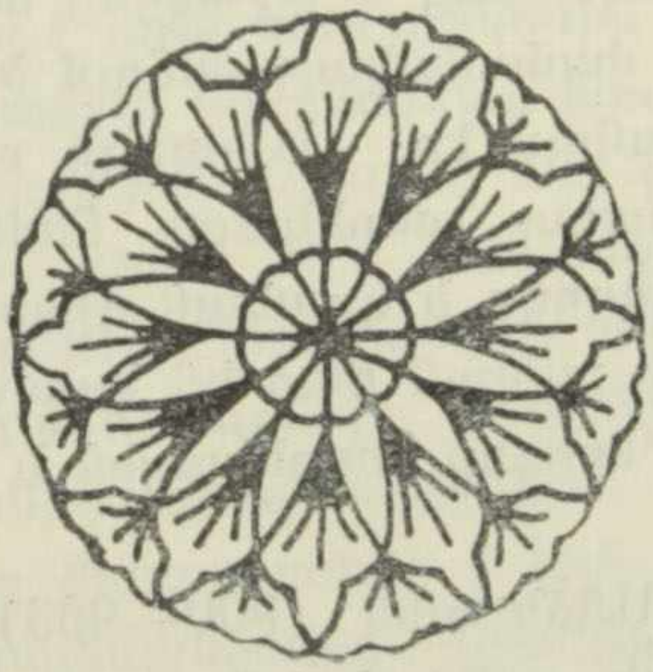
ՈՍԿԱՆ ԱՐՔԵՊՍ. ԳԱԼՓԱՔՅԱՆ